

PhDr. Lýdia Kyseľová

rod. Jurajová

(1919 - 1994)

náčelníčka skautiek

Narodená 20. 1. 1919 v Trenčíne.

Zomrela 15. 10. 1994 v Bratislave.

Literárna redaktorka.

*Medzivojnová trenčianska vodkyňa skautiek,
1946 a 1968 náčelníčka dievčenského kmeňa Slovenského Junáka.*

Narodila sa, vyrastala a základné školy navštevovala v Trenčíne, bola prostredná z troch dcér. [1]. Vyštudovala Štátne československé reálne gymnázium Ľudovíta Štúra v Trenčíne (od šk. r. 1930-1931), kde aj maturovala s výborným prospedom začiatkom apríla (písomne) a koncom mája (ústne) roku 1938. [2]

Ďalej 4 roky študovala učiteľstvo - slovenský jazyk a telesnú výchovu na Filozofickej fakulte v Bratislave, ktorú ukončila v r. 1942. [10] [3] Potom až do konca vojny učila na gymnáziách v Bratislave a v Trenčíne, po vojne na učiteľskej akadémii v Bratislave do r. 1948, kedy sa zamestnala vo Výskumnom ústave pedagogickom. Od r. 1950 bola vedúcou literárnej redakcie vydavateľstva Smena, od r. 1953 šéfredaktorkou Slovenského vydavateľstva detskej knihy a neskôr vydavateľstva Mladé letá. V r. 1979 odišla do dôchodku. Na týchto miestach sa ako redaktorka významnou mierou pričínala o vydávanie a rozvoj literatúry pre deti a mládež. Podnietila vydávanie literárnych edícií pre deti (Klub mladých čitateľov), zborníkov diel slovenských spisovateľov a prác z oblasti teórie literatúry. Z oblasti detskej, mládežníckej a výchovnej literatúry napísala množstvo menších diel zverejnených v odborných časopisoch a zborníkoch, bola tiež spoluautorkou metodických príručiek a učebníc slovenského jazyka. Zostavila viacero kníh pre deti z diel iných autorov. [4] Samostatné diela jej knižne vyšli v r. 1984 „Práca s literatúrou vo výchovnom systéme“ a v r. 1985 „Nadpočetné hodiny života“.

Skautovať začala v rodnom Trenčíne, tu bola ako študentka gymnázia členkou dievčenského oddielu Zväzu junákov skautov republiky Československej až do jeho zániku v r. 1938; tento oddiel posledný rok (1937-1938) aj viedla. [11] V r. 1937 viedla dievčenský skautský tábor Považskej župy ZJS RČS v Opatovskej doline pri Trenčíne. V r. 1937 - 1938 bola členkou redakčnej rady časopisu "Buď pripravený". [5] [6]

Po vojne sa zapojila do obnovy skautingu.

Viedla dievčenské lesné školy, spracovávala a prednášala témy o základných princípoch skautingu, o skautskom duchu; veľa čerpala zo svojho pobytu v Anglicku, z cestovania spolu s Lady Olave B.P. a aj z vlastnej činnosti v oddieloch, tiež presadzovala, aby dievčenský skauting umožnil skautkám rozvíjať svoje charakterové, duchovné, citové a kultúrne vnímanie. [19]

Vo februári 1946 bol na II. junáckom sneme ustanovený samostatný Slovenský Junák, ústredie skautskej výchovy v Bratislave; jeho starostom sa stal pplk. Ján Stanek, náčelníkom Mgr. Miroslav Stržínek, náčelníčkou (dievčenského kmeňa) Lýdia Jurajová. [7] O pár mesiacov neskôr, v lete 1946, v Bratislave ako náčelníčka vítila lady Olave Baden – Powell. [8] Dňa 22. septembra 1947 bola L. Jurajová náčelníctvom Slovenského Junáka menovaná do redakčnej rady časopisu Slovenský Junák. Vo februári 1948 sa stala členkou Ústredného akčného výboru

Slovenského Junáka v Bratislave a Oblastného akčného výboru Slovenského Junáka v Bratislave. [5] [6] Následne skautská organizácia zanikla.

V r. 1968, už ako hlavná redaktorka vydavateľstva Mladé letá, sa prihlásila k obnovovanému skautingu. Spočiatku nechcela prijať žiadnu funkciu, vzhľadom na účasť v povojnovom zániku Junáka a činnosť v prospech pionierskej organizácie, tiež súvislosť svojho manžela Ladislava s prípadmi skautských činovníkov (r. 1952 Stržínek; Herczeg), hoci už v tej dobe nežil (1965 tragicky zahynul pri plnení služobných úloh). Keďže však vtedajší kandidáti sa schvaľovali na ÚV KSS, bola vhodnou kompromisnou kandidátkou, na čo sa ju podarilo presvedčiť aj zvoliť za náčelníčku dievčenského kmeňa. Bola to dobrá voľba, v práci sa osvedčila, vypracovala dievčenské stupne zdatnosti a zastávala vždy rozumné a triezve stanoviská. Keď zakrátko nastúpila normalizácia a niektorí členovia náčelníctva boli postihovaní, pomohla tiež. [9]

Bola nositeľkou skautských vyznamenaní: [19]

Za skautskú vernosť I. stupňa

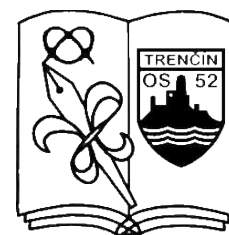
Tri prúty bratstva

Skautská láska

Rad Strieborného trojlístka

Obnove skautingu koncom r. 1989 sa dožila v Bratislave, ale už sa nezapojila – mala 70 rokov. Dožila svoj život v Bratislave a tam je aj pochovaná na cintoríne v Slávičom údolí [20], zomrela 15. 10. 1994 ako 75 ročná.

Autor: Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín, jún – júl 2015
člen Historickej komisie Slovenského skautingu
verzia S02

Poznámky:

[1] Adresa: Trenčín, Železničná ul. 1.

[2] Niektoré údaje sú z fondu školy.

[3] Lýdiin neskorší švager bol Juraj Gönci (1914-2005), trenčiansky ľavicový literát, dlhoročný významný riaditeľ trenčianskej knižnice, v čase vojny pracoval v Bratislave.

[4] Dobová perlička: Lýdia Kyseľová - Jurajová: Stalin - zborník k 70. narodeninám – 1949;

[5] Niektoré údaje sú z dávnych poznámok autora obsahujúcich tradované údaje.

[6] Niektoré údaje sú zo strohých zmienok dobovej, najmä skautskej tlače.

[7]

[8]

[9] Niektoré údaje sú z osobnej korešpondencie vtedajších činiteľov

[10] V období jej štúdia škola zmenila názov.

[11] V Lýdiinom gymnaziálnom oddieli bola aj neskôr známa MUDr. Eva Siracká, DrSc. (*1926).

[12] Na tom istom gymnáziu ako Lýdia, v triede o 4 roky vyššej bola jej sestra Mária Jurajová so svojim neskorším manželom Jurajom Göncim. Neskôr JUDr. Mária Gönciová, rod. Jurajová v prvom povojnovom školskom roku učila na trenčianskej Obchodnej akadémii ako dočasná profesorka, po čase sa na tejto škole stala riaditeľkou.

[13] Zrejme druhá Lýdiina sestra bola Marta Jurajová, spočiatku (1936-1937) na tom istom trenčianskom gymnáziu o 4 ročníky nižšie než Lýdia, ale potom maturantka trenčianskej Obchodnej akadémie v šk. r. 1942-1943 v IV.B triede s vyznamenaním – zrejme prestúpila.

[14] Niektoré súvislosti jej života nám možno ukážu mená jej spolužiakov a spolužiačok z tej istej triedy na trenčianskom gymnáziu: Rudolf Beták (1919-1986) pôvodom z Kubrej, neskorší jazykovedec v Bratislave; Václav Borovička pôvodom z Prahy, syn profesora na tom istom gymnáziu, neskorší známy spisovateľ literatúry faktu; Juraj Fuchs pôvodom z Olomouca, známy slovenský novinár aj po r. 1989; Vojtech Zamaróczy, neskorší známy spisovateľ – samí literáti....

[15] Ďalšie osobné súvislosti jej života nepoznáme. Vydala sa zjavne krátko pred r. 1950 a o niekoľko rokov ovdovela, ďalej asi žila ako vdova; o deťoch nevieme.

[16] Zo súvislostí doby aj jej práce je zrejme, že nemohla byť členkou Komunistickej strany; najpravdepodobnejšie obdobie vstupu sa zdá byť 1948.

[17] Nezabudnime, že vtedajšia spoločnosť žila inými myšlienkami, než je ideológia dnešnej doby.

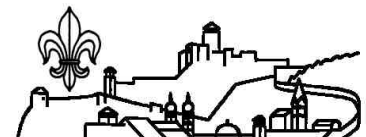
[18] Na Mestskom úrade v Trenčíne je v matričnej knihe záznam, že Lýdia Ema Jurajová, sa narodila 20.1.1919. Za údaj ďakujem Mestskému úradu Trenčín, za ochotu ďakujem asistentovi primátora pánovi Mgr. Martinovi Pňačekovi.

[19] Za údaje ďakujem br. Petrovi Janotovi.

[20] Hrob: Sektor 31, Chodník - / -, Číslo 278 (N 48° 9.27184' • E 17° 4.12111'), pochovaní: Kyseľ Ladislav (10.01.1925 – 30.07.1965), Kyseľová Lýdia (1919 – 1994) „U“ - pozor, jej datum narodenia je tu uvedené o jeden deň skôr voči matričnému záznamu. Podľa: http://www.cintoriny.sk/cintorin/mapa.php?prve=1&idh=60007517&ID_Obec=159&ID_Cintorin=60&identify=1&MAX_BODY_X=1366&MAX_BODY_Y=728
Za objavenie hrobu na internete a zprávu ďakujem br. Petrovi Janotovi.

[21] Autor celého diela, textu, všetkých fotografií, obrázkov, úprav, grafického spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín. Autorstvo originálnych fotografií, obrázkov: ak nie je uvedené, nie je autorovi známe.

[22] K dielu sú nižšie priložené súvisiace dokumenty, ktoré ochotne poskytol br. Peter Janota – posmrtné články z dobovej neidentifikovanej zjavne skautskej tlače.

(Koniec diela)

Odišil z našich radov

Za Lýdiou Kyseľovou

V dňoch slnečného babieho leta - 15. októbra nás opustila naša sestra PhDr. Lýdia Kyseľová - Jurajová vo veku 75 rokov. Staršia generácia skautov a skautiek sa ešte pamätá na jej prednášky v lesných školách, na jej metodické listy, ktoré sa stali prameňom výchovy pre ďalšie generácie.

Do skautského hnutia vstúpila v rodnom Trenčíne. Vždy usilovná, svedomitá a obetavá vštepovala skautskú ideu do myslí mladých sestier. Neskôr ako stredoškolská profesorka slovenčiny a telocviku i tu si vedela získať študentky svojou múdrosťou a skromnosťou. Aj ako šéfredaktorka vydavateľstva Mladých liet mala stále blízko k deťom a mládeži.

Po druhom obnovení skautingu bola náčelníčkou dievčenskej kmeňovej rady a po treťom znovuzkriesení skautského hnutia miestonáčelníčkou Slovenského skautingu.

Za dlhoročné rozširovanie skautskej idey, za obetavú prácu dostala najvyššie skautské vyznamenanie Strieborný trojlistok.

Češť jej pamiatke!

Nóra Janotová

Prišla tiež úprimná kondolencia z českého Junáka:

Prijmite náš hlboký zármutok nad úmrtím sestry Lýdie Kyseľovej. Strácame v nej všetci obetavú a skromnú skautku, ktorá sa veľmi zaslúžila o pevné zakotvenie skautingu u nás.

Za JUNÁKA J. Pešková
náčelníčka dievčenského kmeňa
J. Navrátil - starosta

28

Naša Lýdia

Posledná rozlúčka s našou sestrou inštruktorkou Lýdiou Kyseľovou - Jurajovou 21. októbra 1994 bola chvíľou zamyslenia sa nad celým jej skautským životom, činnosťou a úsilím formovať dievčenský skauting na Slovensku. Zamyslením sa nad jej prácou ako inštruktorky SULS a DLS. Považujeme ju za jednu zo zakladateľiek dievčenského skautingu na Slovensku.

Po obnovení činnosti skautského hnutia na Slovensku v roku 1945/46 bola prvou kmeňovou náčelníčkou dievčenského kmeňa a spolu s ďalšími sestrami viedla tiež DLS. Formovala štýl práce a spolu s programom týchto LS tvorila ich isté špecifikum. Malo prispieť k hľadaniu vlastných ciest práce skautiek v oddieloch, k cielavedomému pestovaniu základných charakterových vlastností skautiek, k objavovaniu vnútornej sily krásy ženstva, k ich životnému štýlu.

Rozpracovala a prednášala témy o základných princípoch skautingu, o skautskom duchu, oddielu, tábora a o romantike. Cerpala z bohatých skúseností svojho pobytu vo Veľkej Británii s delegáciou českých a slovenských skautiek, z cesty po Slovensku s Olave - Lady Baden-Powell, i z vlastnej činnosti v oddieloch. Mimoriadne cennými boli jej úvahy o

otázkach rozvoja skautského hnutia so zameraním na civilizačné problémy, na tvorbu životného slohu.

Jej najobľúbenejšou témou na DLS bola téma: vkus, módnosť, modernosť - pre dievčatá tak potrebná k analýze vlastných spôsobov etiky života, utvárania si prostredia domova, vkusu a to nielen v občianskom živote, ale aj v skautskom.

Učila nás dívať sa do sveta, na ľudí žijúcich okolo nás, vytvárať si správne životné hodnoty. Presadzovala, aby dievčenské skautské oddiely umožňovali skautkám harmonicky sa rozvíjať - fyzicky, charakterovo, kultúrne, duchovne, citovo. Učila nás v skautskej práci nachádzať svoju vlastnú cestu, životný štýl a kultúru života.

Viedla nás, aby sme pomohli mládeži nežiť pod sivou, zachmuřenou oblohou a spolu s ňou si pripomenúť slová z piesne Boba Dylana:

Bolo to jej životné a skautské krédo.

Dr. Galina Vičková
inštruktorka SULS

*Koľkokrát musí človek zdvihnúť svoj zrak,
kým uzrie čistú oblohu?
Ešte mnoho a mnohokrát v dlhom čase,
vymeranom jedinému ľudskému životu
a celému ľudskému prúdu,
ale s každým povznesením duše,
s každým činným pohybom dobrej vôle
nadobúda človek črty ľudskej tváre,
a len tvorbou seba samého
stáva sa tvorcom podoby sveta.*